

Valentin Naumescu

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI ÎN
UNIUNEA EUROPEANĂ:

Corectă dar irelevantă

Prea mari pentru a fi ignorați, prea mici pentru un rol decisiv

**România este a șaptea țară a Uniunii Europene
(din 28), ca populație, respectiv a 17-a ca PIB**

- Mai importante decât populația și PIB-ul (factori obiectivi de putere în U.E.), România este afectată de **REPUTAȚIA INTERNAȚIONALĂ MEDIOCRĂ**, cu etichete mai mult sau mai puțin justificate („țară postcomunistă săracă și coruptă”, „lipsită de credibilitate”, „nedezvoltată economic și social”, „dependentă de asistența și monitorizarea statelor occidentale” „carențe educaționale”, „sursă de migrație și infraționalitate” etc.) precum și de propriile **VULNERABILITĂȚI și DEFICITE INTERNE** (corupția extinsă, capacitatea administrativă redusă, deficitul de expertiză și competență profesională la nivel european, infrastructura precară, calitatea slabă a resursei umane din procesul decizional intern: Parlament, partide, administrație publică).
- Toți acești factori vulnerabilizează imaginea și implicit politica externă a României în Europa, dar nu afectează în egală măsură și proiectele militare strategice și de securitate din relația cu Statele Unite, care țin de considerentele geopolitice ale noii ordini mondiale.

- *România a performat incomparabil mai slab în Uniunea Europeană* decât în NATO sau în parteneriatul strategic cu Statele Unite. Poziția României pe plan european a fost fragilă de la început (momentul aderării) iar Bucureștiul nu a reușit să-și crească de atunci substanțial profilul politic, influența și atractivitatea pentru partenerii europeni;
- **Există un COMPLEX DE INFERIORITATE al României în Uniunea Europeană, nedepășit după 10 ani de la aderare, dat chiar de condițiile aderării (scepticismul inițial privind îndeplinirea standardelor, clauze speciale, monitorizare îndelungată) care fragilizează politica externă a Bucureștiului la nivel european? (temă de reflecție)**

Politica externă a României în Uniunea Europeană (incluzând Vecinătatea Estică):

- **Corectă** (dominată de preocuparea primordială de a nu face greșeli în raport cu poziționările finale ale UE și de a se conforma deciziilor *mainstream*-ului, ceea ce a condus de regulă la „timiditatea” și discreția politică a României la Bruxelles, iar în final la *sub-profilarea* pozițiilor de politică externă ale Bucureștiului în raport cu ponderea politică a țării);
 - **Irelevantă** (lipsa de relevanță este cauzată de mai mulți factori, externi și interni: Incapacitatea de a formula proiecte semnificative la nivel regional și de coagula mase critice de susținători ai acestora, ezitări politice cu privire la oportunitatea unor poziționări tranșante și preferința pentru generalități și clișee fără grad de risc, dorința puterii executive de la București de a nu se expune unor controverse politice interne, deficit de inițiativă strategică, lipsa unor relații bilaterale privilegiate cu marile puteri europene sau cu țările din regiune, care să dea susținere eventualelor proiecte românești etc.)
- IMPORTANT:** Lipsită de relevanță pe plan european este până și strategia față de R. Moldova!

Dificultăți și limitări politice ale României în Uniunea Europeană:

- ***Lipsa unor relații politice bilaterale strategice, cu marile puteri europene (Germania, Franța, Marea Britanie), cu cele din cercul al doilea decizional (Italia, Spania, Olanda, Austria, țările nordice) sau cel puțin cu țările din regiune (V4);***
- ***Neacceptarea în Grupul de la Vișegrad în anii '90, al cărui obiectiv strategic real a fost conturarea primului val de integrare europeană și euro-atlantică și profilarea unor noi „hărți mentale” în Europa postcomunistă, prin delimitarea „premițiilor” (Europa Centrală) de restul plutonului, în principal de România, Bulgaria și Serbia;***
- ***După aderare, incapacitatea tactică a României de a-și fructifica potențialul de reprezentare politică în structurile decizionale ale UE (Comisia Europeană, Parlamentul European, iar după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona -2009- chiar și ponderea voturilor în Consiliul European);***
- ***Lipsa de performanțe politice, administrative și economice interne ale țării, corupția și monitorizarea justiției, eșecurile repetate de aderare la Spațiul Schengen, absorbția slabă a fondurilor europene etc.)***

România și raportarea dilematică la “Vechea” și “Noua” Europă

- În clasificarea controversată a lui Donald Rumsfeld (2003), România făcea parte din *Noua Europă*, cea apropiată strategic și politic de Statele Unite;
- Dacă una din exprimările regionale consacrate ale “Noii Europe” o constituie astăzi *Grupul de la Vișegrad*, atunci trebuie admis că Europa Centrală a devenit eurosceptică (toate cele patru puteri executive din cadrul V4 sunt, în grad variabil, de orientare eurosceptică și relativ ostile Berlinului: Varșovia, Praga, Bratislava, Budapesta);
- Berlinul și U.E. au criticat lipsa de solidaritate a țărilor din Europa Centrală în criza imigranților precum și măsurile politice autoritare din aceste state, amenințând cu sancțiuni;
- România și-a dorit mult în trecut să adere la *Grupul de la Vișegrad*, dar în prezent această formulă regională nu mai este atractivă și benefică pentru noi, atâta timp cât V4 rămâne în esență un grup politic eurosceptic, opus Germaniei;
- Rămâne de mare interes colaborarea strategică (în NATO, pe teme de securitate) cu *Polonia*.

Visegrad Group countries

- România are potențialul de a deveni o țară interesantă și atractivă și pentru *Germania*, nu doar pentru *Statele Unite* (dimensiunea de securitate a parteneriatului strategic cu SUA rămâne deocamdată “piesa de rezistență” a politicii externe a României);
- Cuvântul-cheie în relațiile bilaterale este *încrederea*;
- Pe termen mediu și lung, amplificarea crizelor și problemelor structurale ale Uniunii Europene, precum și posibila refacere a unor aranjamente politice și instituționale în cadrul Uniunii (Acordul Schengen, moneda Euro, “Europa cu mai multe viteze” etc.), vor face ca Germania să devină puterea-cheie a Europei de mâine;
- *Consolidarea relațiilor bilaterale cu Germania* ar trebui să devină una din prioritățile politicii externe a României pe plan european, în perioada care urmează.

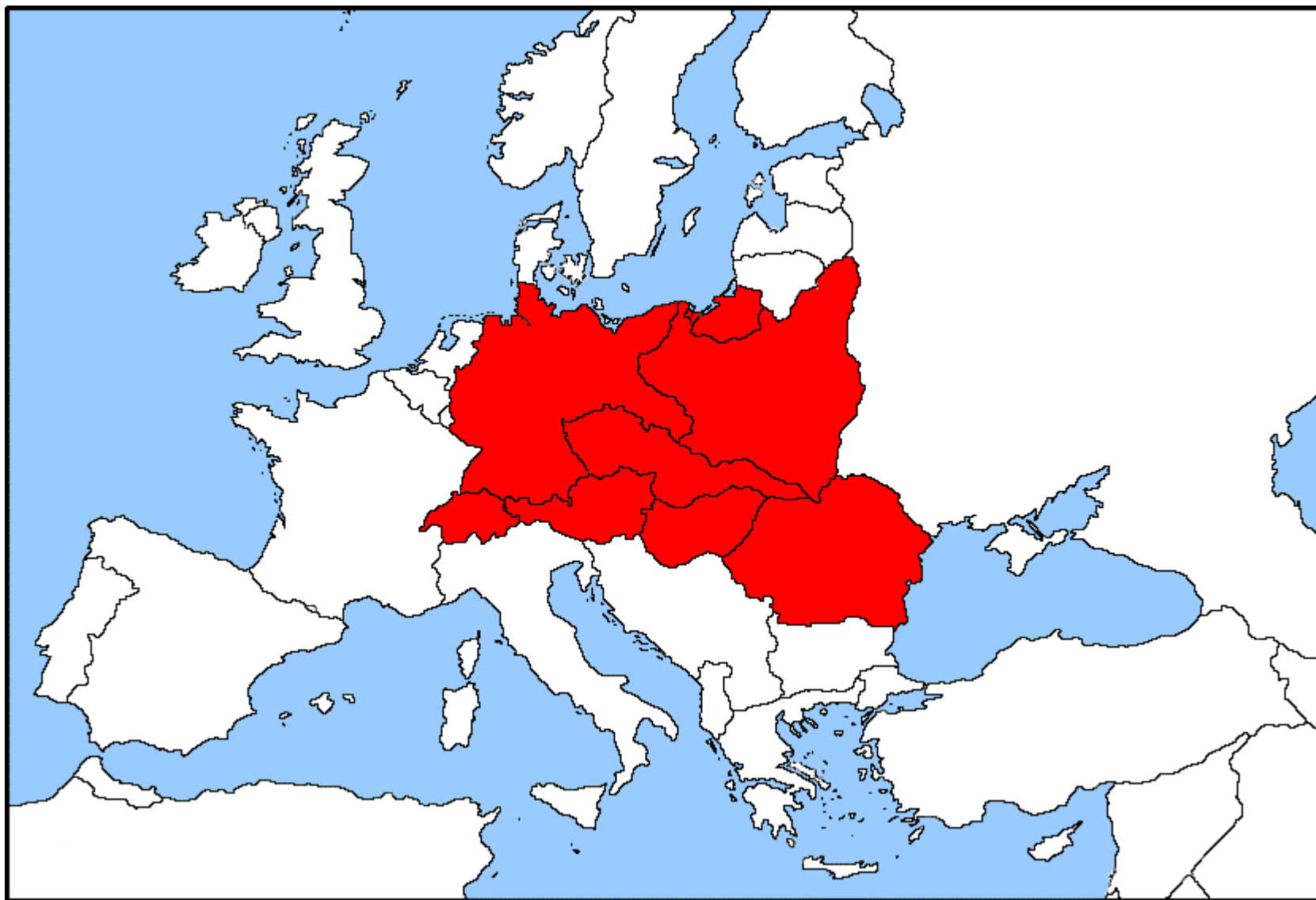
Versiuni geopolitice, economice și istorice ale „Europei Centrale” (cu impact asupra „hărților mentale” ale Europei, încă valabile în prezent)

Mitteleuropa

Europa Centrală potrivit geografului francez Emmanuel de Martonne (1927)

Berkeley Library - University of California

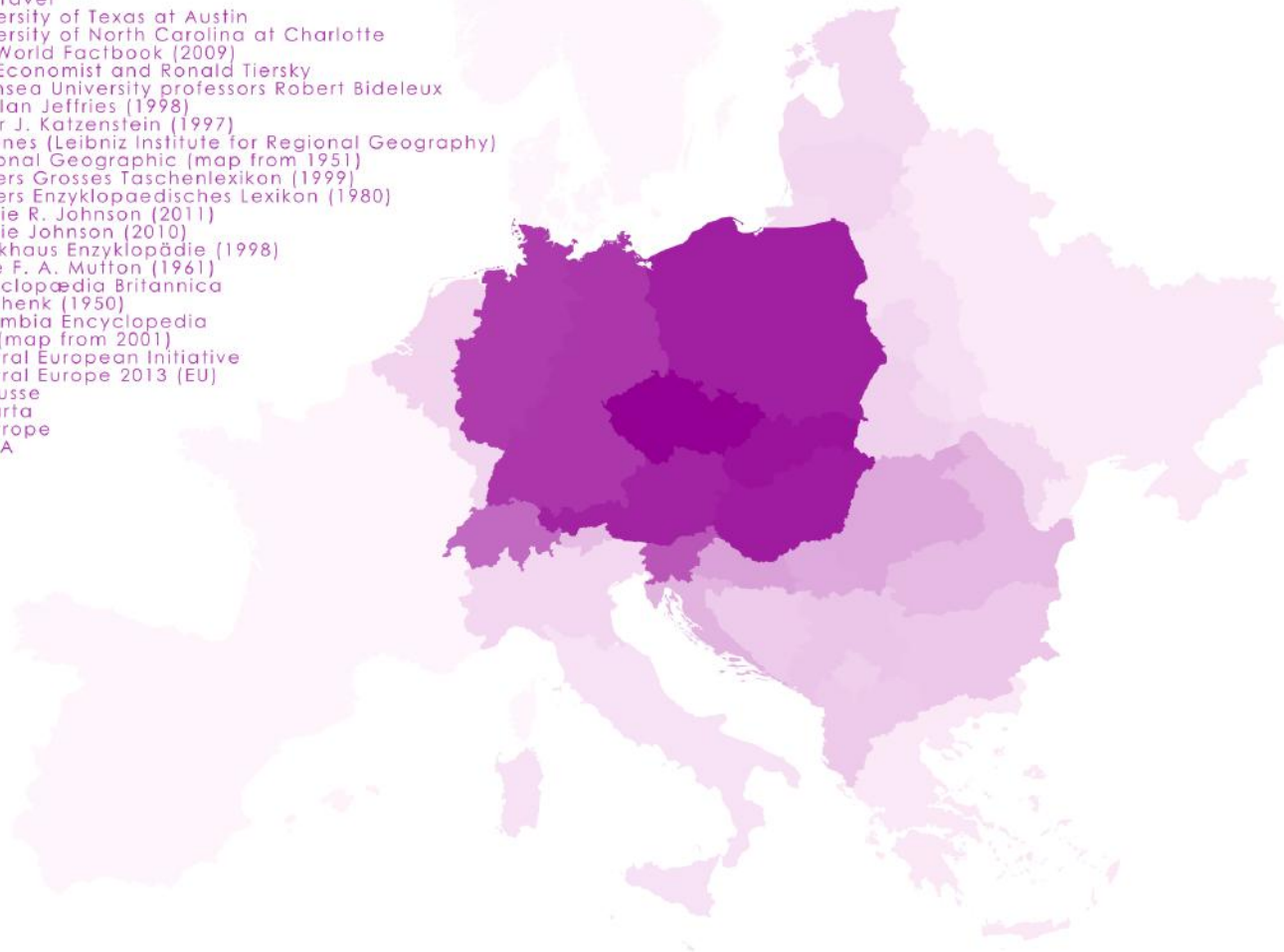
The Economist - *Where is Central Europe?*

CENTRAL EUROPE

according to

Wikitravel
University of Texas at Austin
University of North Carolina at Charlotte
The World Factbook (2009)
The Economist and Ronald Tiersky
Swansea University professors Robert Bideleux
and Ian Jeffries (1998)
Peter J. Katzenstein (1997)
P. Jones (Leibniz Institute for Regional Geography)
National Geographic (map from 1951)
Meyers Grosses Taschenlexikon (1999)
Meyers Enzyklopaedisches Lexikon (1980)
Lonnie R. Johnson (2011)
Lonnie Johnson (2010)
Brockhaus Enzyklopädie (1998)
Alice F. A. Mutton (1961)
Encyclopædia Britannica
E. Schenk (1950)
Columbia Encyclopedia
CIA (map from 2001)
Central European Initiative
Central Europe 2013 (EU)
Larousse
Encarta
Centropo
CEFTA
CET

Concluzii: *Unde și cum este văzută România pe „harta mentală” a Europei?*

- Conform interpretărilor tradiționale de inspirație germană (Mitteleuropa), *România nu este în Europa Centrală decât parțial (Transilvania)*;
- Conform abordărilor Uniunii Europene, România este în Europa de Sud-Est (periferie);
- Conform interpretărilor americane actuale, *România este în Europa Centrală*;
- Conform interpretării franceze interbelice (Em. de Martonne), *România este în Europa Centrală*;
- *Ce relevanță au aceste încadrări și delimitări?*
- *Hărțile mentale*, rezultat al istoriei și geopoliticii, produc consecințe în plan simbolic (brandul de țară) dar și practice (investiții, rute turistice, colaborări culturale, academice etc.), care ridică sau coboară „cota” unei țări, dincolo de dimensiunea populației și a PIB-ului;
- Principala dificultate a României în politica europeană: **LIPSA ALIAȚILOR (PARTENERILOR STRATEGICI) REALI**, nu a „partenerilor strategici” formali (Marea Britanie, Franța, Italia, Spania, Polonia, Ungaria etc.);
- Politica externă a României poate câștiga relevanță numai dacă Bucureștiul va avea *susținători puternici și stabili*, rezultați din reconstrucția unor relații bilaterale afectate de formalism, platitudini și lipsă de încredere, depășind totodată complexul de inferioritate care datează de la aderare.